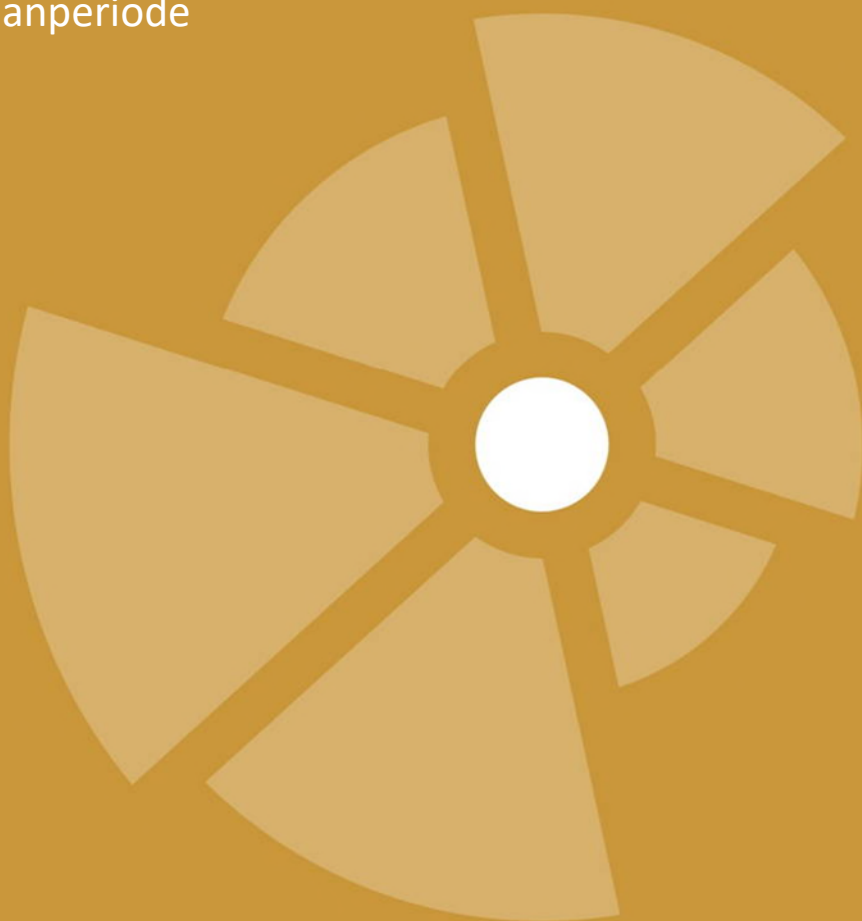

Binnenveld, provincies Utrecht en Gelderland

Advies over de beheerplanevaluatie
voor de tweede beheerplanperiode

---

1. Het advies van de Ecologische Autoriteit

Provincie Utrecht heeft een beheerplanevaluatie¹ opgesteld voor het Natura 2000-gebied Binnenveld. Deze evaluatie beschrijft hoe de natuur in het gebied ervoor staat. Het gaat daarbij specifiek om de natuur die als Natura 2000-doel voor het Binnenveld is benoemd. Ook geeft de beheerplanevaluatie een overzicht van maatregelen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd om de natuur te behouden en te herstellen en de effecten daarvan. De beheerplanevaluatie heeft als doel inzicht te bieden of met de bestaande maatregelen Natura 2000-doelen in het gebied behaald worden of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Het Natura 2000-beheerplan dat de provincie voor het Binnenveld actualiseert, legt alle maatregelen vast. Provincie Utrecht heeft de Ecologische Autoriteit gevraagd te toetsen of de beheerplanevaluatie een goede basis biedt voor het tweede Natura 2000-beheerplan.

In dit advies:

- **De beheerplanevaluatie geeft een goede informatiebasis voor het Natura 2000-beheerplan.** De evaluatie bevat veel en navolgbare informatie. Wel is het nodig aanvullend een landschapsecologische systeemanalyse uit te voeren en een herstelstrategie voor het beekdal op te stellen.
- **De natuur in Natura 200-gebied Binnenveld gaat nog steeds achteruit.** Er zijn extra maatregelen nodig in en om Binnenveld, omdat verslechtering heeft plaatsgevonden en verdere verslechtering niet is uitgesloten. In en rond Binnenveld zijn al veel en ook goede maatregelen genomen. Die maatregelen hebben echter fundamentele problemen met de waterhuishouding nog niet aangepakt.
- **Direct ingrijpen is nodig.** Het is urgent om maatregelen te nemen op het gebied van de waterhuishouding. Daarvoor zijn maatregelen binnen en buiten Natura 2000-gebied Binnenveld nodig. Er zijn twee categorieën maatregelen:
  - 1) No-regret maatregelen die direct gestart kunnen en moeten worden.
  - 2) Maatregelen waarvoor meer onderzoek nodig is. De maatregelen die daaruit volgen moeten gezien de ernst van de situatie zo snel mogelijk uitgevoerd worden.²
- **Stel met urgentie een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) op en benut daarbij bestaande gegevens.** Stel met voorrang een LESA op, omdat snel duidelijk moet worden hoe het land- en watersysteem functioneert en welke maatregelen nodig zijn om verdere verslechtering te voorkomen. Benut daarbij de bestaande kennis en metingen over Binnenveld, analyseer deze in samenhang en vul ze waar nodig aan met gerichte metingen. Start op basis van de LESA onmiddellijk met het uitvoeren van een anti-verslechterspakket dat uitzicht biedt op het halen van de doelen voor het gebied.
- **Herstelstrategie voor het gehele beekdal.** Maak op basis van de LESA een herstelstrategie voor het hele beekdal, gericht op het realiseren van de Natura 2000-doelen. Geef aan hoe het Natuurnetwerk Nederland (NNN) daaraan kan bijdragen. Stel op basis daarvan een compleet en samenhangend pakket aan maatregelen op voor Natura 2000 én NNN. Maak duidelijke keuzes in

---

¹ Consortium Haskoning en Witteveen+Bos, december 2025. Eindevaluatie Natura 2000-beheerplan 2019-2025 Binnenveld, Rapport provincie Utrecht.

² Zie paragraaf 3 van de [interpretation guide Natura 2000-beheer](#) en dit arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie: C-418/04.

---

het waterbeheer, inrichting van het NNN en ecologische verbindingzones die bijdragen aan het realiseren van de Natura 2000- en NNN-doelen en verbetering van de connectiviteit.

Het Binnenveld ligt in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei, tussen Wageningen, Bennekom, Ede, Veenendaal en Rhenen. De Gelderse Vallei is het laaggelegen gebied tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Het Natura 2000-gebied Binnenveld bestaat feitelijk uit twee delen: De Hellen, bestaande uit Blauwe hel en De Hel, ligt in de provincie Utrecht en de Bennekomse Meent ligt in de provincie Gelderland (zie figuur 1). Het Natura 2000-gebied Binnenveld kenmerkt zich door blauwgrasland en trilveenvegetatie, waarbij het gebied wordt gevoed door grondwater afkomstig van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Dit kwelwater zorgde ervoor dat in het gebied gebufferde, relatief voedselarme bodems aanwezig zijn. Ook het habitatype veenmosrietlanden kwam voor, maar is verdwenen en overgegaan naar rietvegetatie en bos.

Wat staat in de beheerplanevaluatie voor Binnenveld?

De evaluatie beschrijft de huidige toestand en ontwikkeling van de drie aangewezen habitattypen te weten: blauwgrasland, trilvenen en veenmosrietlanden³. Diverse knelpunten zoals verdroging, verzuring, vermesting en versnippering zetten de aanwezige habitattypen en bijbehorende zeldzame soorten onder druk.

Voor de habitattypen blauwgrasland en veenmosrietlanden concludeert de evaluatie dat er verslechtering is opgetreden ten opzichte van de referentiesituatie wat betreft de oppervlakte en kwaliteit. Veenmosrietland is niet langer aanwezig in het gebied. Voor het habitatype trilvenen is daarentegen een kleine uitbreiding geconstateerd. Wat betreft de habitatoorten beschrijft de evaluatie dat de kwaliteit van het leefgebied voor grote modderkruiper niet toereikend is, maar ook dat de benodigde systematische monitoring ontbreekt voor een goed oordeel. Voor geel schorpioenmos wordt voldaan aan behoud van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied.

De evaluatie constateert dat met het geheel aan geborgde maatregelen de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-waarden in het Natura 2000-gebied Binnenveld niet worden gehaald. De waterhuishouding (met name de slechte waterkwaliteit en lage grondwaterstand) en de hoge stikstofbelasting door stikstofdepositie zijn de belangrijkste knelpunten. Deze knelpunten beïnvloeden de ecologische processen in het gebied en beperken het herstel van kwalificerende habitattypen.

Volgens de evaluatie is verslechtering opgetreden voor het habitatype blauwgraslanden in de Bennekomse Meent en de veenmosrietlanden in de Hellen. In de Hellen zijn de maatregelen nog dusdanig recent uitgevoerd en is de monitoring en/of analyse van waterpeilen te beperkt dat nog niet voldoende inzicht bestaat in de effecten. Daarnaast heeft onvoldoende monitoring plaatsgevonden voor een adequate vaststelling van de staat van instandhouding. Nader onderzoek is nodig naar de haalbaarheid en effectiviteit van de maatregelen. De evaluatie geeft aan dat er een Monitoringsplan Omgevingscondities Binnenveld (inclusief de Bennekomse Meent) is geïmplementeerd en benoemt dat een verbetering is te verwachten in de informatievoorziening. Voor de Hellen ontbreekt nog een dergelijk monitoringsplan.

De evaluatie concludeert dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de opgetreden verslechtering terug te draaien en de doelen voor behoud, uitbreiding en kwaliteitsverbetering te kunnen realiseren.

---

³ Trilvenen en veenmosrietlanden zijn subtypen van het habitatype overgangs- en trilvenen.

Wat vindt de Ecologische Autoriteit van de evaluatie en de conclusies?

De Ecologische Autoriteit heeft in november 2023 advies uitgebracht over de Natuurdoelanalyse (NDA) Binnenveld en waardeert de inspanningen van de provincie voor het opstellen van de beheerplanevaluatie. Zoals de evaluatie aangeeft, komt een aantal punten uit het NDA-advies in de evaluatie aan bod. Aandachtspunten die niet in de evaluatie zijn uitgewerkt, blijven onverminderd relevant. Voor het tweede beheerplan is het daarom belangrijk om de NDA, de beheerplanevaluatie en beide adviezen van de Ecologische Autoriteit in samenhang te bezien.

De evaluatie bevat veel informatie en maakt gebruik van een grote hoeveelheid beschikbare gegevens uit studies, meetrapporten en veldmetingen. Ook zijn en worden in het gebied metingen verricht, onder meer naar waterkwantiteit. Toch biedt de evaluatie nog onvoldoende inzicht in de effectiviteit van de uitgevoerde maatregelen. Vooral de analyse van beschikbare gegevens blijft achter. Denk aan hydrologische en chemische analyses, zoals tijdreeksbeoordelingen, een waterbalans, grondwatermodelonderzoek en bodemchemische metingen. Voor het Gelderse deel van het Natura 2000-gebied is het Monitoringsplan Omgevingscondities Binnenveld (inclusief de Bennekomse Meent) beschikbaar, de monitoring in het Utrechtse deel van het Natura 2000-gebied is nog onvoldoende gedekt.

Juist voor Binnenveld is de interpretatie van meetgegevens over de hydrologie en waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater en bodemchemie essentieel. De problematiek van het gebied concentreert zich in sterke mate rond de waterhuishouding: te weinig kwel, onvoldoende toestroming van baserijk grondwater naar de top laag van de bodem en te lage grondwaterstanden, vooral in de zomer. Voor behoud en herstel van blauwgraslanden en trilvenen zijn hoge, weinig fluctuerende grondwaterstanden en aanvoer van baserijk grondwater noodzakelijk. De Ecologische Autoriteit adviseerde in haar NDA-advies Monitoringsplan Omgevingscondities Binnenveld (inclusief de Bennekomse Meent) al om vooral de waterhuishouding beter in beeld te brengen. Dit is nog onvoldoende gebeurd.

Daardoor is nog niet duidelijk welke maatregelen in de waterhuishouding nodig zijn voor substantieel herstel. Ook is onvoldoende in beeld of de uitgevoerde maatregelen bijdragen aan herstel van de kwelstroom, vermindering van de drainage en verbetering van het waterstandsregime. Daarmee blijft onduidelijk waar de belangrijkste oorzaken van de problematiek liggen en welke maatregelen het meeste effect hebben. Het is urgent hier inzicht in te krijgen omdat in Binnenveld al verslechtering is opgetreden en verdere verslechtering niet is uitgesloten, zoals de evaluatie terecht stelt.

De evaluatie biedt nog onvoldoende inzicht in de systeemwerking en op een samenhangend pakket aan herstelmaatregelen voor het Natura 2000-gebied en de omgeving. Herstel is echter niet onmogelijk. Er zijn juist goede kansen, onder meer door de aanwezigheid van een grootschalige kwelzone, de lage ijzer- en fosforconcentraties van het toestromende grondwater en het voorkomen van kritische trilveensoorten.

Voor het Binnenveld is bij de aanwijzing een 'sense of urgency' vastgesteld voor het nemen van hydrologische maatregelen in de waterhuishouding. De Ecologische Autoriteit adviseert dan ook zo snel mogelijk te starten met het bijeenbrengen en analyseren van bestaande gegevens. Het gaat om meetgegevens, bestaande onderzoeken en informatie over uitgevoerde maatregelen. Werk die uit tot een samenhangend beeld van het functioneren van het land- en watersysteem in een LESA. Betrek daarbij experts en gebiedskenners.

Zorg dat deze analyse en de LESA zo snel mogelijk in het kader van het beheerplan beschikbaar zijn, zodat op zo kort mogelijke termijn no-regret maatregelen tegen verslechtering kunnen worden genomen en een samenhangend anti-verslechtingspakket met aanvullende maatregelen kan worden uitgewerkt.

In het Binnenveld is verslechtering opgetreden en verdere verslechtering is niet uit te sluiten. Met de bestaande en geplande maatregelen worden de doelen niet gehaald. Aanvullende maatregelen zijn nodig om de doelen te halen, zoals de evaluatie terecht stelt. Structurele herstelmaatregelen inclusief essentiële maatregelen in de waterhuishouding buiten het Natura 2000-gebied zijn (nog) niet uitgevoerd. De urgentie hiervan blijft onverminderd hoog. Het is niet toegestaan om te wachten met het treffen van maatregelen.⁴

De Ecologische Autoriteit adviseert om de volgende acties zo snel mogelijk op te pakken om zodoende een helder kader te bieden voor het benoemen en prioriteren van maatregelen voor het Natura 2000-gebied Binnenveld:

- **Maak LESA op basis van bestaande gegevens.** Verzamel en analyseer beschikbare gegevens uit eerder onderzoek, metingen, monitoring, uitgevoerde maatregelen en beheer. Integreer de verzamelde en geanalyseerde gegevens in een LESA. Breng op kwantitatieve wijze in beeld welke sturende factoren in het gebied, maar ook de ruimere omgeving, bepalend zijn voor het ecologisch functioneren van Binnenveld of hiervoor een beperking vormen. Dit geeft richting aan de maatregelen die nodig zijn om verslechtering te voorkomen en de instandhoudingsdoelen te halen.
- **Herstelstrategie voor het gehele beekdal.** Maak op basis van de LESA een herstelstrategie voor het hele beekdal, gericht op het realiseren van de Natura 2000-doelen en geef aan hoe het NNN daaraan kan bijdragen. Werk op basis daarvan een compleet en samenhangend pakket aan maatregelen uit voor Natura 2000 én NNN. Maak duidelijke keuzes in het waterbeheer, inrichting van het NNN en ecologische verbindingzones die bijdragen aan het realiseren van de Natura 2000- en NNN-doelen en verbetering van de connectiviteit.
- **Effectiviteit bestaande maatregelen.** Maak een uitgebreide effectanalyse van de uitgevoerde maatregelen, ingrepen in de Gelderse Vallei en actuele en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Beschrijf welke maatregelen uit de eerste beheerplanperiode hebben gewerkt en welke niet.
- **Monitoring en aanvullen kennisleemten.** Formuleer (aanvullende) monitoringsdoelen voor de gebieden gelegen binnen provincie Utrecht. Breid het meetnet voor hydrologische metingen uit daar waar sprake is van hiaten in informatie. Draag zorg voor het stelselmatig verzamelen en inzichtelijk maken van meetgegevens met een regierol voor de provincie. Maak een overzicht van kennisleemten en hoe deze opgevuld worden.

Aanvullende maatregelen zijn urgent, voer een anti-verslechtingspakket uit

De belangrijkste knelpunten voor het halen van de doelen voor Binnenveld zoals te weinig kwel, onvoldoende toestrooming van basenrijk grondwater naar de toplaag van de bodem en te lage grondwaterstanden in de zomer zijn duidelijk. Uitstel van benodigd onderzoek en van daaruit voortvloeiende aanvullende maatregelen maakt herstel moeilijker en vergroot het risico op verdere verslechtering. In de eerste beheerplanperiode zijn belangrijke maatregelen genomen en is intensief beheer uitgevoerd, vooral binnen het Natura 2000-gebied en in het aangrenzende NNN. Dit beheer en deze maatregelen blijven nodig, maar pakt een aantal wezenlijke problemen nog onvoldoende aan. De Ecologische Autoriteit adviseert aanvullend om in te zetten op maatregelen die het gebied structureel verbeteren, binnen én buiten Natura 2000-gebied Binnenveld.

De belangrijkste hebben betrekking op:

- **Herstel van het watersysteem en de kwelinvloed.** Neem maatregelen die zorgen dat basenrijk kwelwater de toplaag van de bodem in De Hellen en de Bennekomse Meent beter bereikt en daar langer beschikbaar blijft. Start daarnaast snel de besluitvorming over systeemmaatregelen, zoals verhoging van de drainagebasis, bijvoorbeeld via dempen van diepe sloten en peilverhoging van de Grift. Borg daarbij ook de aanvoer van voldoende grondwater door goed toezicht en handhaving op kleine grondwateronttrekkingen en het borgen

---

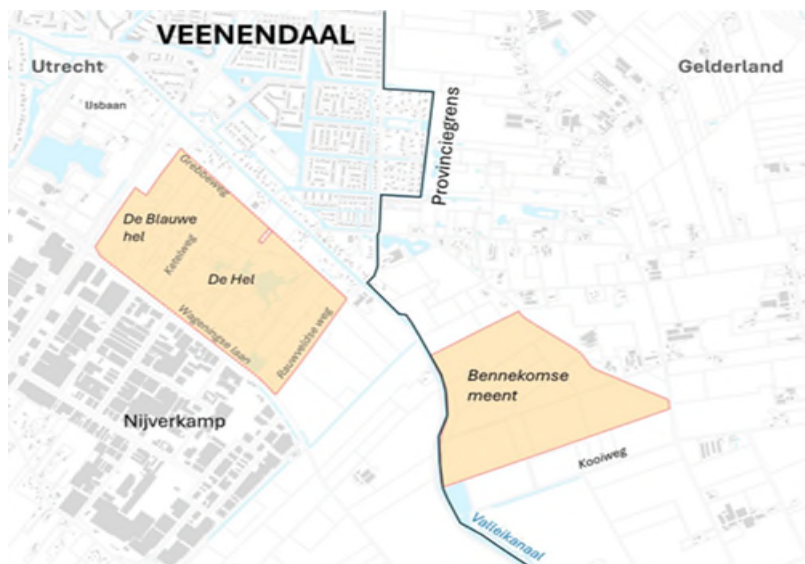
⁴ Zie paragraaf 3 van de [interpretation guide Natura 2000-beheer](#) en dit arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie: C-418/04.

van de naleving van vergunningen voor grote onttrekkingen. Breng de cumulatieve effecten van onttrekkingen die van invloed zijn op het Natura 2000-gebied in beeld zodat hierop kan worden gestuurd.

- **Voortzetten en optimaliseren van het reguliere beheer en bronaanpak stikstof.** Zet het reguliere beheer onverminderd voort en optimaliseer dit waar nodig voor blauwgraslanden, trilvenen en veenmosrietlanden. Verlaag de stikstofdepositie door bronaanpak, omdat stikstof de kwetsbare habitattypen onder druk blijft zetten.

Paragraaf 2.8 geeft een overzicht van mogelijke aanvullende maatregelen.

De Ecologische Autoriteit adviseert om vooruitlopend op de tweede beheerplanperiode anti-verslechtingsmaatregelen te nemen voor de instandhouding en het herstel van het Natura 2000-gebied. Aan de hand van de beschikbare informatie uit de diverse analyses is een samenhangend pakket aan maatregelen vast te stellen, zoals maatregelen om de waterhuishouding structureel te verbeteren, binnen én buiten Binnenveld. No-regret maatregelen moeten onverwijld worden genomen, omdat verslechtering is opgetreden. Aanvullend onderzoek dat nodig is voor de uitwerking van maatregelen moet snel worden opgestart, en de maatregelen die daaruit volgen moeten gezien de ernst van de situatie zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Dit is urgent gezien de verslechtering die is opgetreden. Houd in de kostenraming en de planning van het beheerplan rekening met de aanvullende maatregelen.

Figuur 1: Ligging en begrenzing van het Natura 2000-gebied Binnenveld ten zuidoosten van Veenendaal: De Hellen omvat de Blaauwe Hel en De Hel en ligt in de provincie Utrecht. De Bennekomse Meent ligt in de provincie Gelderland. Het Valleikanaal (voorheen de Griff) loopt tussen De Hellen en de Bennekomse Meent en vormt de provinciegrens. Oranje gebied = habitatrictlijngebied. Bron: www.natura2000.nl.

Waarom een beheerplanevaluatie?

Een beheerplanevaluatie is een feitelijke, ecologische analyse om besluitvorming voor natuurbeleid en maatregelen voor natuurherstel te ondersteunen. Deze analyse beoordeelt de staat van de natuur in een Natura 2000-gebied. Doel is om na te gaan of met de vastgestelde maatregelen de instandhoudingsdoelstellingen zijn behaald en verslechtering is tegengegaan. De evaluatie van het beheerplan is opgesteld door provincie Utrecht (als voortouwnemer) mede namens provincie Gelderland. Naast de provincie Utrecht en provincie Gelderland hebben verschillende partijen belangen in en rondom het Natura 2000-gebied. Voor de evaluatie zijn daarom terreinbeherende organisaties, gebruikers en andere belanghebbenden betrokken bij een project- en klankbordgroep.

De evaluatie moet informatie bevatten over alle instandhoudingsdoelstellingen die in het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied zijn vastgelegd en dient ter voorbereiding op de actualisatie van het beheerplan. Een beheerplan bevat de benodigde passende maatregelen om te voorkomen dat (verdere) verslechtering optreedt en de benodigde instandhoudingsmaatregelen om aan de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied te voldoen. De habitatrichtlijn schrijft voor dat instandhoudingsmaatregelen moeten zorgen dat aan de ecologische vereisten van habitattypen en soorten wordt voldaan.

Waarom een advies van de Ecologische Autoriteit?

In maart 2023 heeft de provincie Utrecht een Natuurdoelanalyse (NDA) voor het Binnenveld opgesteld. Over deze NDA bracht de Ecologische Autoriteit in november 2023 advies uit. Provincie Utrecht heeft nu de beheerplanevaluatie van het vigerende beheerplan over het Binnenveld voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit.

De Ecologische Autoriteit toetst of de beheerplanevaluatie juiste en navolgbare informatie bevat en daarmee een goede basis biedt voor het Natura 2000-beheerplan. Die informatie is nodig zodat het bevoegd gezag goed onderbouwde besluiten kan nemen over onder meer Natura 2000-maatregelen in beheerplannen, gebiedsplannen en gebiedsprogramma's. In de bijlage bij dit advies staan de werkwijze, samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

Een onderdeel van de beheerplanevaluatie is een toetsing van het huidige gebruik. Volgens de richtlijn van het ministerie van LNVN beoordeelt de Ecologische Autoriteit niet of individuele vrijstellingen kunnen worden doorgezet of opgenomen in het beheerplan voor Binnenveld. Wél geeft ze -voor zover dit speelt- aan of het huidige gebruik tot knelpunten voor het Natura 2000-doelbereik (instandhoudingsdoelen en verslechtingsverbod) leidt en in hoeverre hier maatregelen voor nodig zijn.

De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt zijn te vinden door nummer 5049 op www.ecologischeautoriteit.nl in te vullen in het zoekvak.

---

2. Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Ecologische Autoriteit haar oordeel toe. Ze volgt hierbij op hoofdlijnen de indeling van de evaluatie. Daarbij geeft ze in kaders aan welke informatie aangevuld moet worden, zoveel mogelijk voordat het beheerplan wordt vastgesteld. Naar het oordeel van de Ecologische Autoriteit is deze ecologische informatie essentieel om het belang van beschermde natuur volwaardig mee te wegen door de provincie Utrecht bij de besluitvorming over het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Binnenveld. Dit is in aanvulling op datgene wat in de beheerplanevaluatie is opgenomen.

2.1 Algemene bevindingen

Relatie tussen Natuurdoelanalyse en beheerplanevaluatie

De Ecologische Autoriteit heeft in november 2023 haar advies op de NDA Binnenveld uitgebracht.⁵ De hoofdpunten uit dit advies van de Ecologische Autoriteit blijven onverminderd staan en zijn:

- De kwaliteit van de natuur in het Binnenveld is verslechterd. Verdere verslechtering is niet uit te sluiten.
- Het begrip van het gebied moet worden verbeterd, met name op het gebied van de gewenste situatie voor het watersysteem. De NDA geeft nu onvoldoende grip op de problemen in het gebied.
- De maatregelen voor natuurherstel zijn onvoldoende concreet.
- Om verdere verslechtering tegen te gaan moeten snel maatregelen worden getroffen.

Deze evaluatie is een vervolg op de NDA die in 2023 voor dit gebied is opgesteld en is op onderdelen geactualiseerd en aangevuld ten opzichte van de NDA. De Ecologische Autoriteit gaat in dit advies voor de evaluatie in op:

- De aangevulde informatie.
- Aanvullende adviezen waardoor de evaluatie een volwaardige basis biedt voor het beheerplan.
- In hoeverre de evaluatie tegenmoet komt aan het NDA-advies.

Algemene indruk van de evaluatie

De evaluatie bevat veel basisinformatie voor het te actualiseren beheerplan en is helder ingedeeld. Zij kijkt vooral terug op de eerste beheerplanperiode, waarin maatregelen zijn uitgevoerd binnen het Natura 2000-gebied Binnenveld en in aangrenzende NNN-gebieden. De Ecologische Autoriteit waardeert de inspanningen van de provincie en de opstellers.

Tegelijkertijd biedt de evaluatie nog onvoldoende samenhangend inzicht in de werking van het gebied, de effectiviteit van maatregelen en de urgentie van aanvullende maatregelen. De informatie is vooral beschrijvend en verspreid over het rapport. Daardoor is niet altijd goed te volgen welke maatregelen hebben gewerkt, welke knelpunten het meest urgent zijn en wat nodig is om verdere verslechtering te voorkomen en de doelen te halen.

Voor de urgentie van herstel van de waterhuishouding komt hierdoor nog onvoldoende scherp naar voren. De Ecologische Autoriteit adviseert daarom om met voorrang de voorgenomen LESA op te stellen (zie 2.3 van dit advies), bestaande gegevens gericht te analyseren en al vóór of zo snel mogelijk tijdens de tweede beheerplanperiode noodzakelijke maatregelen in gang te zetten. In de volgende paragrafen licht de Ecologische

---

⁵ Ecologische Autoriteit, november 2023, Natuurdoelanalyse advies Binnenveld.

Autoriteit toe welke analyses, syntheses en maatregelen nodig zijn als basis voor een snel in te zetten anti-verslechtingspakket en ook voor het tweede beheerplan.

2.2 Verwerking van het advies op de Natuurdoelanalyse in de evaluatie

De Ecologische Autoriteit vindt het positief dat de provincie in de beheerplanevaluatie ingaat op de wijze waarop adviezen van de Ecologische Autoriteit worden ingevuld⁶. De Ecologische Autoriteit ondersteunt de keuze om nieuwe maatregelen te baseren op aanvullend onderzoek en systeemkennis. Wel constateert ze dat vrijwel alle adviezen als onderzoekmaatregelen naar het nieuwe beheerplan zijn doorgeschoven. Net zoals in het NDA-advies wijst de Ecologische Autoriteit erop dat er al verslechtering is opgetreden en dat het wettelijk niet is toegestaan om te wachten met het treffen van maatregelen totdat (verdere) verslechtering optreedt.⁷ Bovendien geldt voor het Natura 2000-gebied een sense of urgency voor het nemen van maatregelen in de waterhuishouding⁸. Tijdens het startgesprek en het veldbezoek⁹ heeft de provincie aangegeven dat maatregelen die uit onderzoeken naar voren komen, ook - voor zover mogelijk - tijdens de looptijd van het nieuwe beheerplan worden geprogrammeerd en uitgevoerd.

Bestaande gegevens, waaronder ook diverse onderzoeken en studies, worden onvoldoende gebruikt. Er vindt bijvoorbeeld monitoring van grondwater- en oppervlaktewaterstanden plaats, maar de meetdata zijn niet of nauwelijks geanalyseerd. Daardoor blijft onduidelijk wat de (hydrologische) effecten zijn geweest van de uitgevoerde maatregelen en gebiedsontwikkelingen. Ook is benodigd aanvullend onderzoek niet voorafgaand aan het opstellen van het beheerplan uitgevoerd. Dat kan ertoe leiden dat de uitvoering van maatregelen vertraging oploopt. Een tweede belangrijke constatering van de Ecologische Autoriteit is dat er niet is gekozen voor een grondige systeemanalyse (vooral hydrologisch). Dit heeft als risico dat de noodzakelijke urgente maatregelen niet of te laat worden onderkend.

In de NDA Binnenveld is aangegeven dat alle hydrologische ingrepen die van invloed zijn op grondwaterstanden en de kwelflux, en daarmee op de kwaliteit van de natuur in het Binnenveld, moeten worden betrokken bij de analyse van (de cumulatie van) de drukfactoren. Tegelijkertijd kan worden gestart met aanvullende monitoring. Wacht echter niet op deze data om maatregelen te plannen en uit te voeren. Een aantal maatregelen kunnen al op korte termijn worden genomen op basis van bestaande inzichten (zie 2.8 van dit advies).

Gebruik bestaande gegevens

De problematiek die in Binnenveld speelt heeft in belangrijke mate te maken met de negatieve invloed van ontwatering en mogelijk ook grondwateronttrekkingen op het terrestrische systeem. Op dit moment is nog onduidelijk welke ingrepen (zowel positief als negatief) een rol spelen in de waterhuishouding van het Natura 2000-gebied. De aanpak vraagt ook om een geïntegreerde benadering van het water- en landsysteem.

Daarvoor is al veel informatie en systeeminzicht beschikbaar in de vorm van eerder uitgevoerde onderzoeken, rapportages en meetgegevens, maar deze informatie is nog grotendeels gefragmenteerd. Door bestaande gegevens te verzamelen en te analyseren ontstaat een overzichtelijk en samenhangend geheel dat als basis kan dienen voor inzicht in de oorzaken van problemen en bijbehorende maatregelen.

---

⁶ In paragraaf 1.2.1 is een tabel opgenomen waarin wordt beschreven hoe de adviezen van de EA worden opgepakt.

⁷ Paragraaf 3 uit de [interpretation guide Natura 2000-beheer](#) en het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (C-148/04).

⁸ In de NDA is al aangegeven bij de kernopgaven dat er een sense of urgency van kracht is voor opgave m.b.t. watercondities, Kernopgaven voor Binnenveld, conform doelendocument (ministerie van LNV, 2006). In het doelendocument van 2006 is een sense of urgency toegekend als binnen 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. De inschatting is gemaakt dat een kernopgave en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, dan niet meer realiseerbaar is.

⁹ Op 10 maart 2026 heeft de Ecologische Autoriteit samen met de provincie, terreinbeheerders en een aantal vertegenwoordigers van gebiedspartijen een startgesprek en veldbezoek uitgevoerd.

Besteed in ieder geval aandacht aan:

- Kwantificeer welke ingrepen in het verleden hebben gezorgd voor verdroging en vermindering van de kwelflux in de Bennekomse Meent en De Hellen. Stel vast welke maatregelen in de waterhuishouding nodig zijn om het waterstandsregime en de kwelflux voldoende te herstellen.
- Analyseer op basis van bestaande metingen de samenhang tussen oppervlaktewaterpeilen (Grift, oppervlaktewatersysteem De Hellen, de Bennekomse Meent en het oppervlaktewatersysteem in de omgeving), freatische grondwaterstanden en stijghoogten.
- Evalueer het peilregime van de Grift in relatie tot het peilbesluit en de invloed op de waterhuishouding van het Natura 2000-gebied. Dit is een sleutelfactor voor de hydrologische standplaatscondities.
- Analyseer de effectiviteit van de uitgevoerde maatregelen via (bestaande) hydrologische metingen (oppervlaktewaterpeil, freatisch grondwater en stijghoogtes), inclusief een analyse van grondwaterstroming naar de wortelzone.
- Evalueer de habitattoestand en trends op basis van (milieu)indicatorsoorten en de omgevingscondities van habitattypen, gebaseerd op bodemchemische metingen.

De Ecologische Autoriteit adviseert bestaande gegevens te verzamelen en te analyseren. Gebruik hiervoor de informatie uit eerder onderzoek, metingen en monitoring, maar ook uitgevoerde maatregelen.

2.3 Inzicht in water- en landsysteem: LESA

De Ecologische Autoriteit adviseert - net zoals in haar NDA-advies - met voorrang een LESA¹⁰ op te stellen. Maak vooraf duidelijk met welk doel de LESA wordt opgesteld en wat de reikwijdte ervan is en stem de aanpak van de LESA daarop af.

Beschrijf in de LESA de samenhang tussen het grond- en oppervlaktewatersysteem. Maak hierbij ook een historische reconstructie van waterhuishoudkundige ingrepen en leg hierbij een relatie met de ecologische ontwikkeling van het gebied. Breng de invloed van (kleine) onttrekkingen op de ondiepe grondwaterstanden in beeld. Beschrijf de samenhang tussen hydrologische gebiedskenmerken (zoals oppervlaktewaterpeilen, grondwaterstanden, stijghoogten, aan- of afwezigheid van kwel en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit¹¹) en de ecologische gebiedskenmerken (zoals de aanwezige vegetatie/habitattypen en (milieu)indicatorsoorten).

De LESA moet inzicht geven:

- in de oorzaken van de knelpunten in en rond Binnenveld;
- wat de kwantitatieve invloed van deze knelpunten is op de condities van de habitattypen;
- hoe het land- en watersysteem in samenhang functioneert;
- welke maatregelen substantieel bijdragen aan het tegengaan van verdere verslechtering en bevorderen van herstel.¹²

Een verbeterd grondwatermodel en doorrekening van relevante maatregelscenario's zijn hierbij essentieel om de kwantitatieve invloed van maatregelen in beeld te brengen¹³. Verbeter het grondwatermodel en reken relevante maatregelscenario's door. Analyseer de invloed van vroegere waterhuishoudkundige ingrepen, zoals

---

¹⁰ Voor het Binnenveld is al een LESA opgesteld. Deze voldoet echter niet. In haar NDA-advies merkt de Ecologische Autoriteit hierover op: 'Er wordt [in de LESA] weinig ingegaan op de samenhang tussen de ontwikkeling van de vegetatie en fauna in het gebied (de ecologie) en de ingrepen in de waterhuishouding, zowel op lokale als regionale schaal.' De LESA bevat bovendien gegevens over de waterchemie die niet kloppen.

¹¹ Prikstokmetingen kunnen daar waar deze gegevens ontbreken een snelle indruk geven van de ondiepe grondwaterkwaliteit.

¹² Zie voor meer informatie over LESA's de factsheets van de Ecologische Autoriteit: [Wat is een landschapsecologische systeemanalyse en Landschapsecologische systeemanalyse in de praktijk](#) en de website <https://www.lesa.info>.

¹³ Er lijkt nog geen goedwerkend model beschikbaar te zijn, waarin onder meer het sterke wegzakken van de grondwaterstand in de Bennekomse Meent goed wordt voorspeld.

---

ont- en afwatering, onttrekkingen en peilbeheer, en van recente maatregelen met tijdreeksanalyses van waterstandsreeksen. Beschouw gegevens over oppervlaktewaterpeilen, freatische grondwaterstanden en stijghoogten in hun ruimtelijke en temporele samenhang. Analyseer daarbij ook de invloed van het waterpeil van de Grift en daarop aangesloten sloten op het grondwatersysteem. Verder kan op basis van bestaande en op korte termijn te verzamelen data de toestand en trends in de bodemchemische condities (zuurgraad, basenrijkdom, nutriënten) in het Natura 2000-gebied worden aangescherpt.

De Ecologische Autoriteit merkt op dat naast inzicht in het ecohydrologisch functioneren op landschapsschaal ook een beter beeld op lokale schaal nodig is.¹⁴ Een gedegen analyse moet duidelijk maken welke aanvullende maatregelen in de interne en externe waterhuishouding nodig zijn en wat hun omvang moet zijn. Dit vormt de basis voor een effectief en logisch gefaseerd pakket aan herstelmaatregelen. Benoem daarbij ook de samenhang tussen het Natura 2000-gebied en de aangrenzende NNN-gebieden. Geef aan welke maatregelen worden genomen binnen de NNN-gebieden voor het halen van de NNN-doelen, en welke maatregelen binnen de NNN-gebieden genomen worden voor de Natura 2000-doelen van het Binnenveld.¹⁵

Stel met voorrang een adequate LESA op. Benut hierbij de bestaande kennis en informatie over Binnenveld. Breng deze gegevens samen, analyseer ze in samenhang en vul ze alleen waar nodig aan met gerichte metingen. Werk deze informatie uit tot één samenhangend beeld van het landschapsecologisch functioneren van Binnenveld, inclusief de kwantitatieve invloed van sturende factoren in het gebied én in de ruimere omgeving. Breng ook in beeld welke factoren dit functioneren beperken. Dit vormt de basis voor het op te stellen anti-verslechtingspakket en het beheerplan.

2.4 Huidige toestand en ontwikkeling Natura 2000-doelen

De evaluatie bevat een uitgebreide beschrijving van de huidige toestand en de ontwikkeling van de Natura 2000-waarden. Deze beschrijving is ten opzichte van de NDA geactualiseerd en aangevuld. De Ecologische Autoriteit constateert dat deze actualisatie niet heeft geleid tot andere conclusies over de ontwikkeling van de omvang en kwaliteit van habitattypen. Een belangrijk gemis is het ontbreken van een recente vegetatiekartering, waardoor de evaluatie van de toestand van de habitattypen gedateerd is. Het uitvoeren van een nieuwe vegetatiekartering op korte termijn is daarom van belang.

De Ecologische Autoriteit adviseert een nieuwe vegetatiekartering uit te voeren en deze meteen te analyseren op de toestand en trends van de habitattypen.

Ontwikkelingen in en rond Binnenveld

In de omgeving van Binnenveld spelen diverse ontwikkelingen die betrekking hebben op het watersysteem en de natuur in het landschapsecologische systeem waar het Natura 2000-gebied Binnenveld onderdeel van is. Maak inzichtelijk tot welke effecten (ecologisch, hydrologisch) deze ontwikkelingen voor het Natura 2000-gebied leiden (zowel in negatieve als in positieve zin). Neem daarin de effecten van droge zomers en grondwateronttrekkingen mee. Het is nu onder meer niet inzichtelijk hoeveel kwel er is in het hele Binnenveld¹⁶, wat de herkomst en kwaliteit van het kwelwater is en in welke mate het opzetten van het waterpeil heeft geleid tot een verschuiving van de kwelstromen.

---

¹⁴ Onder meer kwelflux in Natura 2000-gebied, zuur-basenuishouding, nutriëntenhuishouding.

¹⁵ Zoals bijvoorbeeld peilbeheer in een NNN-deelgebied, wat ondersteunend is aan omgevingscondities van habitats in de N2000-deelgebieden.

¹⁶ Daarin betrekken hoeveel kwel wordt afgevangen door de Grift en hoeveel er in de Natura 2000-gebieden terecht komt.

Relevante ontwikkelingen (recent, maar ook historisch) zijn bijvoorbeeld:

- Grondwateronttrekkingen en hun cumulatieve invloed.
- De extra ontwatering, zoals aanleg van buisdrainage.
- De toestroming van de sulfaatpluim ENKA¹⁷.
- De aangelegde woonwijken en het industriegebied (en het effect daarvan op waterhuishouding).
- De verandering van grondwateraanvulling op de stuwwallen.
- De invloed van afgravingen in het NNN-gebied op de grondwaterstanden en kwelflux in het Natura 2000-gebied.
- De invloed van ontwikkelingen zoals de Groene grens, verbindingzones en peilaanpassingen.
- Het beleid dat nu versneld tot uitvoering komt zoals het Natuurpact (Nationaal Natuurnetwerk afgerond in 2027) en het Ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG, 2026-2035¹⁸).

De Ecologische Autoriteit adviseert het te verzamelen overzicht van bestaande gegevens en de analyse hiervan te gebruiken om effecten van ingrepen in en rond Binnenveld kwantificeren. Geef ook aan hoe de provincies als voortouwnemer handhavend optreden als de cumulatie van effecten de doelen van Binnenveld in gevaar brengen.

2.5 Knelpunten

De evaluatie bevat een goede beschrijving van relevante knelpunten op gebiedsniveau en per Natura 2000-doel. Knelpunten zijn in de evaluatie samengevat en geprioriteerd. De evaluatie benoemt terecht hydrologie, waterkwaliteit en stikstofdepositie als de belangrijkste knelpunten. De Ecologische Autoriteit constateert dat er onvoldoende inzicht is in de invloed van ontwikkelingen in de waterhuishouding door woningbouw, industrie en onttrekkingen op de reeds bestaande knelpunten (in positieve of negatieve zin) (zie paragraaf 2.4). De evaluatie geeft te beperkt inzicht in de oorzaken van knelpunten en de gevolgen hiervan voor de natuur.

De Ecologische Autoriteit adviseert de ontwikkelingen van oorzaak (abiotiek) en gevolg (biotiek) beter te kwantificeren, zodat duidelijk(er) wordt waarop de conclusies over de kwaliteit van de natuur in Binnenveld zijn gebaseerd. De op te stellen LESA (zie 2.3 van dit advies) draagt bij aan het inzichtelijk maken van de samenhang tussen knelpunten, oorzaken en gevolgen voor de Natura 2000-doelen op systeemniveau. Dit geeft inzicht in de vraag aan welke knoppen kan worden gedraaid om te komen tot realisatie van de instandhoudingsdoelen en bijbehorende maatregelen.¹⁹ Voorkomen en omkeren van (verdere) verslechtering hebben daarbij prioriteit. Geef aan wat huidige en nieuwe ontwikkelingen voor knelpunten van het gebied betekenen.

Klimaatverandering kan een grote invloed hebben op de waterhuishouding en bestaande knelpunten versterken. Het gevolg kan zijn dat maatregelen geïntensiveerd moeten worden of dat aanvullende maatregelen nodig zijn. De analyse van knelpunten in een evaluatie helpt om de prioritering van maatregelen in het beheerplan te bepalen. De Ecologische Autoriteit constateert dat de huidige analyse van knelpunten deze mogelijkheid nog onvoldoende benut.

---

¹⁷ Voormalige Nederlandse Kunstzijdefabriek in Ede-Zuid (in huidige situatie een nieuwbouwwijk).

¹⁸ Het Ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) beschrijft op hoofdlijnen de plannen voor de komende tien jaar (2026-2035) in de provincie Utrecht om het landelijk gebied te behouden en te versterken.

¹⁹ Het Advies Prioritering van Drukfactoren en Maatregelen voor Natura 2000-gebieden van de Ecologische Autoriteit geeft informatie voor de prioritering van drukfactoren en maatregelen.

Geef aan of en zo ja welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de effecten van klimaatverandering te beperken.²⁰

2.6 Uitgevoerde maatregelen en regulier beheer

De evaluatie bevat een geactualiseerde en uitgebreide beschrijving van de uitgevoerde maatregelen, het reguliere beheer en gaat ook in op effecten van maatregelen en het beheer. Hoewel de evaluatie - conform het NDA-advies - een betere beschrijving bevat van de effecten van de uitgevoerde maatregelen, is deze niet volledig en weinig kwantitatief. De huidige monitoring van oppervlakte- en grondwaterstanden biedt te weinig informatie om de effectiviteit van maatregelen goed te duiden. Dit is onder meer te wijten aan het ontbreken van structurele metingen van oppervlaktepeil in en rond Binnenveld²¹. Daar waar wel (grond)waterstanden gemeten worden, zijn deze (deels) niet geanalyseerd. Daardoor blijft van een deel van de maatregelen onduidelijk wat het effect is.

De evaluatie gaat beperkt in op de verwachte kwantitatieve effecten van diverse maatregelen. Bij een deel van de maatregelen is op basis van (model)berekeningen een verwachting te geven van de effecten²² (welke uiteindelijk vastgesteld worden door monitoring). Daarbij is van belang om onderscheid te maken of de ingreep is gerealiseerd en op welk moment (zoals realisatie van een bepaald hoger peil), en hoe die doorwerkt op de omgevingscondities van de habitattypen (zoals realisatie van een bepaald grondwaterstandsregime en stijghoogteverschil).

Er worden in de evaluatie maatregelen buiten het Natura 2000-gebied beschreven, vooral in de aangrenzende NNN-gebieden, maar deze zijn weinig concreet. Het is van belang dat de evaluatie deze maatregelen veel meer in detail beschrijft²³ en ook aangeeft wat het effect daarvan is geweest op de peildynamiek van het oppervlaktewater in ingerichte NNN-gebieden. Dit is essentiële informatie die, net als andere samenvattende conclusies, richting kan geven aan de inhoud van het tweede beheerplan.

De Ecologische Autoriteit adviseert een kwantitatieve effectanalyse van de uitgevoerde maatregelen uit te voeren. Maak hierbij gebruik van metingen uit het veld en (model)berekeningen (zie ook paragraaf 2.9). Leg de nadruk op welke maatregelen succesvol zijn, of ze leiden tot ongewenste effecten en of er knelpunten mee worden aangepakt. Analyseer ook in welke mate de maatregelen voldoende zijn, indien ingrepen en toekomstige gebiedsontwikkelingen (zoals grondwateronttrekking en stedelijke uitbreiding) doorgang vinden.

2.7 Huidig doelbereik en conclusies

De evaluatie bevat een beoordeling van de haalbaarheid van de instandhoudingsdoelen in de huidige situatie, na uitvoering van de geborgde maatregelen. De beoordeling van de huidige kwaliteit voor trilvenen is, ten opzichte van de eerdere beoordeling in de NDA, aangepast en is nu 'nee, tenzij' in plaats van 'ja, mits'. Dit betekent dat de uitgevoerde en geplande maatregelen niet voldoende zijn om verslechtering te voorkomen. De Ecologische Autoriteit kan zich vinden in het aangepaste eindoordeel, en ook in de ongewijzigde status van de overige beoordelingen.

---

²⁰ De [Factsheet Klimaatverandering en N2000-gebieden](#) geeft hiervoor informatie.

²¹ Oppervlaktepeilen in ingerichte NNN-gebieden en de Bennekomse Meent zijn niet structureel gemeten, waardoor onduidelijk is of peilbeheer werkt zoals gepland.

²² Zoals effecten verwacht op waterstandregime en kwelflux. Zie ook informatie van BIJ12 over [procesindicatoren](#).

²³ Onder andere vermelden informatie over jaartallen, peilverhogingen en andere kwantitatieve informatie.

De evaluatie concludeert in hoofdstuk 7: *“Met het geheel van genomen en geplande maatregelen (oftewel de geborgde maatregelen) worden de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-waarden in Binnenveld niet gehaald”*.

Waterhuishouding (grondwaterstanden, kwel en waterkwaliteit), alsmede hoge stikstofdepositie vormen hier de belangrijkste knelpunten. Daarnaast meldt de evaluatie dat de monitoring tekortgeschoten is voor een adequate vaststelling van de staat van instandhouding. Dit geldt met name voor het onderdeel kwaliteit van habitattypen. De Ecologische Autoriteit is het eens met deze bevindingen uit de evaluatie.

Het habitatype veenmosrietlanden, dat is verdwenen, vergt ook aandacht. Hierbij kan gekeken worden hoe dit habitatype kan terugkeren met een verbeterde waterhuishouding en vegetatiebeheer. Daarbij kan gedacht worden aan de ontwikkeling van kleinschalige mozaïeken van basenrijke slenken met basenminnende trilveensoorten en veenmosbulten met zuurminnende soorten. Dit vergt aangepast vegetatiebeheer waarbij deze microtopografie zich kan ontwikkelen. Een ander mogelijkheid die kan worden verkend, is of met plaggen van lokale voorkomens van haarmosvegetatie veenmosrietland kan terugkeren.

De Ecologische Autoriteit adviseert zoveel mogelijk vooruitlopend op de definitieve vaststelling van het beheerplan de benodigde analyses uit te voeren en de onderzoeksmaatregelen op te starten, zodat de uitvoering van maatregelen die volgen uit deze onderzoeken onvertraagd en vroeg in de komende beheerplanperiode plaatsvindt.

2.8 Uitvoering van maatregelen is onverminderd urgent

Verslechtering en sense of urgency

Net zoals in het NDA-advies wijst de Ecologische Autoriteit erop dat er al verslechtering is opgetreden. Tijdens het startgesprek en het veldbezoek heeft de provincie aangegeven dat maatregelen die uit onderzoeken naar voren komen, ook -voor zover mogelijk- tijdens de looptijd van het nieuwe beheerplan worden geprogrammeerd en uitgevoerd. De Ecologische Autoriteit benadrukt dat vanwege overtreding van het verslechtingsverbod de benodigde onderzoeken en analyses onmiddellijk in gang gezet moeten worden, en niet kunnen wachten op de start van de nieuwe beheerplanperiode.

Gezien de opgetreden verslechtering en de sense of urgency die voor Binnenveld van kracht is, adviseert de Ecologische Autoriteit aanvullend onderzoek vooruitlopend op de definitieve vaststelling van het beheerplan op te starten. Voer aanvullende maatregelen die voortkomen uit deze onderzoeken zo snel mogelijk uit. De Ecologische Autoriteit adviseert aan de hand van de verzamelde informatie en de integratie van hydro-ecologische gegevens in de LESA op korte termijn een anti-verslechtingspakket voor het gebied te ontwikkelen. Houd rekening in de kostenraming en de planning van het beheerplan rekening met deze aanvullende maatregelen.

Verbeter- en uitbreidingsdoelen op basis van een herstelstrategie voor het beekdal

Voor Binnenveld is niet alleen behoud nodig, maar ook herstel: de verbeter- en uitbreidingsdoelen voor onder meer blauwgraslanden en trilvenen moeten worden gehaald. Dat vraagt om meer dan individuele maatregelen binnen de Natura 2000-begrenzing en het NNN. De Ecologische Autoriteit adviseert om, op basis van de LESA, toe te werken naar een herstelstrategie voor het hele beekdal waarvan het primaire doel is het realiseren van de Natura 2000-doelen. Daarin moet duidelijk worden hoe Natura 2000-doelen, NNN-doelen en ecologische kansen voor natuurherstel elkaar kunnen versterken, en ook met aandacht voor connectiviteit. Connectiviteit is

---

essentieel voor het behalen van de doelen van Natura 2000 en het NNN. Zo'n strategie vraagt om het maken van duidelijke keuzes op basis van een heldere hiërarchie van doelen.

Werk op basis van de LESA een compleet en samenhangend pakket aan maatregelen uit voor het realiseren van de Natura 2000-doelen, inclusief de verbeter- en uitbreidingsdoelen. Geef aan hoe het Natuurnetwerk Nederland (NNN) daaraan kan bijdragen. Betrek daarbij ook de aangrenzende NNN-gebieden, laaggelegen landbouwgronden, ecologische verbindingen en mogelijke peilverhoging van de Grift als dit uit de kwantitatieve analyse als effectieve maatregel naar voren komt.

Maak duidelijk welke maatregelen bijdragen aan Natura 2000-doelen, welke aan NNN-doelen en waar maatregelen elkaar versterken. Werk dit uit in een herstelstrategie voor het gehele beekdal, waarin regionale en lokale kansen samenkomen en de ecologische uitwisseling tussen bestaande en toekomstige natuurgebieden wordt versterkt, en ook aan andere doelen van het beekdal kan worden gewerkt.

Aanvullende maatregelen

De evaluatie beschrijft de uitgevoerde en geborgde maatregelen. De evaluatie geeft terecht aan dat aanvullende maatregelen nodig zijn, maar geeft geen inzicht in welke aanvullende maatregelen.²⁴ Het is al zeker dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen te kunnen behalen, verslechtering terug te draaien en verdere verslechtering te voorkomen. Met het opstellen van een integrale systeemanalyse moet op korte termijn een 'anti-verslechtingspakket' worden samengesteld.

De Ecologische Autoriteit ziet hiervoor mogelijkheden zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied Binnenveld. Voor de korte termijn kan onder andere gedacht worden aan de volgende maatregelen:

- Het verhogen van de peilen in ingerichte NNN-gebieden die een eigen regelbaar peil hebben, ten behoeve van betere condities van de habitattypen in het Natura 2000-gebied. Deze maatregel kan tot langdurige inundatie leiden waarmee ook leefgebied voor de grote Modderkruiper wordt uitgebreid.
- Het lokale peilbeheer in De Hellen en Bennekomse Meent aanpassen met in de winter en in het voorjaar ondiepe inundatie met gebiedseigen water, zodat basenrijk kwelwater ook andere terreindelen kan bereiken.
- In de Hellen, Bennekomse Meent en NNN-gebieden het oppervlaktepeil niet meer tijdelijk verlagen ten behoeve van maaibeheer. Deze tijdelijke verlagingen versterken namelijk de vorming van neerslaglenzen in de bodem.
- Dempen of verondiepen van sloten en greppels in de Hellen en de Bennekomse Meent, omdat die het gewenste basenrijk grondwater kunnen wegvoeren van de vegetaties die het nodig hebben.
- Het onverminderd voortzetten en verder optimaliseren van het maaibeheer.
- Op kleine schaal experimenteren met het herstel van de verdwenen veenmosrietlanden (onder andere aangepast maaibeheer waardoor ontwikkeling van microtopografie mogelijk is en plaggen van haarmosvegetatie).

Het gaat ook over meer complexe maatregelen, waarover de besluitvorming snel opgestart moet worden:

- Het verhogen van de drainagebasis van het systeem (bijvoorbeeld met peilverhoging van de Grift) voor stabiele hoge waterstanden en meer toevoer van basenrijk grondwater naar de bodemtoplaag in (basenrijk) water in De Hellen en de Bennekomse Meent.
- Het intensiveren van handhaving op kleine onttrekkingen en het naleven van afgegeven vergunningen voor grote onttrekkingen (drinkwater).²⁵
- Het verlagen van de stikstofdepositie door bronaanpak.

---

²⁴ Beheerplanevaluaties moeten, conform landelijke afspraken, ook voldoen aan de inhoudsvereisten voor de NDA. Hierin moet ook de richting voor aanvullende maatregelen opgenomen worden.

²⁵ Verminder grondwateronttrekkingen, prioriteit op basis van afstand tot het N2000, onttrekkingsdebit en berekende effect (de beheerplanevaluatie brengt de locaties wel in beeld, maar niet de effecten en ook niet de cumulatieve effecten).

-
- Inzichtelijk maken en borgen van informatie en gegevens door te acteren als één overheid (middels samenwerking tussen Utrecht en Gelderland en terreinbeheerders).
  - In het lage deel van het gebied een transitie van grondgebruik te faciliteren op basis van het principe 'functie volgt peil', zodat peilverhoging en verbetering van de waterkwaliteit van de Grift mogelijk worden en winteroverstromingen weer kunnen plaatsvinden.

Daarnaast moet voorkomen worden dat (toekomstige) ontwikkelingen in de omgeving een negatieve invloed hebben op de ecologische en hydrologische kwaliteit van het Natura 2000-gebied Binnenveld. Daarbij moeten de voortouwnemers een actieve rol spelen, ook in toezicht en handhaving.

2.9 Monitoring en kennisleemten

Monitoring

Zoals eerder aangegeven is in Binnenveld veel onderzoek uitgevoerd. Meerdere partijen verzamelen op verschillende wijzen een breed scala aan gegevens. Dit leidt tot de volgende aandachtspunten: (a) er is geen overzicht van wie al deze partijen zijn en (b) er is geen centrale opslag van gegevens en inzicht in de huidige locaties van de gegevensverzamelingen. Slechts een klein deel van de onderzoeksresultaten lijkt te zijn gebruikt.²⁶ Ook bij het veldbezoek is geconstateerd dat er in de huidige situatie, ondanks uitgevoerd onderzoek en beschikbare metingen, weinig of geen adequate analyse plaatsvindt of beschikbaar is.

Om de effectiviteit van maatregelen te beoordelen is het noodzakelijk om over relevante informatie te beschikken. Daartoe is in paragraaf 2.3 geadviseerd om te starten met een adequate LESA, waarbij bestaande gegevens (metingen, rapporten, onderzoeken etc.) worden gebundeld en geanalyseerd. Maak inzichtelijk welke gegevens nog ontbreken en waar aanvulling nodig is. Spiegel deze uitkomsten met het overzicht in de evaluatie van de aanvullende monitoringsbehoefte voor de habitattypen en -soorten en scherp dit overzicht aan. Denk bijvoorbeeld aan een recente vegetatiekartering.

De evaluatie meldt dat recent het Monitoringsplan Omgevingscondities Binnenveld (inclusief Bennekomse Meent) is geïmplementeerd. Dit plan lijkt alleen van toepassing op de gebiedsdelen binnen de provincie Gelderland, waardoor de monitoringsbehoefte voor De Hellen (provincie Utrecht) nog niet gedekt is.

De Ecologische Autoriteit adviseert het monitoringsplan aan te vullen voor het Utrechtse deel van Binnenveld. Voor beide provinciale monitoringsplannen is belangrijk dat metingen en evaluatie van oppervlaktwaterpeilen in en buiten het Natura-2000 gebied zijn opgenomen.

Kennisleemten

Naast het aanscherpen en aanvullen van monitoring, is het van belang de aanvullende onderzoeksvragen scherp te krijgen. Daarvoor is het nodig kennisleemten concreet te benoemen zoals ook in het NDA-advies staat.

Zoals eerder in dit advies is aangegeven, is het urgent om voor Binnenveld een adequate LESA op te stellen en de bestaande gegevens in samenhang te analyseren. Die analyse is nodig om het functioneren van het land- en watersysteem beter te begrijpen, de effectiviteit van maatregelen te beoordelen en te bepalen welke aanvullende maatregelen nodig zijn om verdere verslechtering te voorkomen. De LESA vormt daarmee ook de basis om kennisleemten scherp en gericht te benoemen.

---

²⁶ In de NDA is eerder al gesteld dat "een goede analyse van grondwatermeetreeksen nodig [is], die in de huidige situatie ontbreekt".

Op basis van de uitgevoerde LESA wordt inzichtelijk welke gegevens nog missen en moeten worden aangevuld door middel van monitoring of aanvullend onderzoek. Leg goed vast hoe, wanneer en door wie de monitoring en het benodigde onderzoek wordt uitgevoerd in afstemming met betrokken gebiedspartijen. Ten aanzien van de regio ligt er een grote rol voor de provincie.

Benoem de kennisleemten en hoe deze opgelost worden. Breng met de verzamelde gegevens de effectiviteit van maatregelen in beeld. Richt de monitoring op herstel van de ecologische kwaliteit en van de abiotische standplaatscondities.²⁷ Gebruik de uitkomsten van de LESA om het monitoringsysteem verder te verfijnen.

---

²⁷ Een mogelijke leidraad hiervoor geven de Procesindicatoren - BIJ12.

Bijlage 1: Projectgegevens

Werkwijze Ecologische Autoriteit

De Ecologische Autoriteit stelt voor elk advies een werkgroep van onafhankelijke deskundigen samen. Deze werkgroep beoordeelt of de essentiële ecologische kennis en informatie gebruikt is met het oog op de beschermde natuur. Daarmee kan de voortouwnemer een goed onderbouwd besluit nemen over het beheerplan. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het natuurgebied bezocht en met de betrokken overheden en gebiedsbeheerder(s) gesproken. Het advies is in een adviesgesprek met de voortouwnemer besproken. Meer informatie over de [Ecologische Autoriteit](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Voortouwnemer/Adviesaanvrager

Provincie Utrecht

Samenstelling van de werkgroep

drs. Camiel Aggenbach

dr. Annemieke Kooijman

ir. Joris Schaap

drs. Evalyne de Swart (secretaris)

ir. Harry Webers (voorzitter)

Waar vind ik de stukken die de Ecologische Autoriteit heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.ecologischeautoriteit.nl projectnummer 5049 in te vullen in het zoekvak. Daar vindt u ook het NDA-advies dat voor dit gebied is opgesteld.

Arthur van Schendelstraat 760 • 3511 MK Utrecht
030 2347667 • info@ecologischeautoriteit.nl
www.ecologischeautoriteit.nl